YEPRAD
JOURNAL ARMENIEN
B. P. 382
ALEP (Syrie)
DIRECTEUR PROPRIÉTAIRE
Y. BENLIAN

ԵՓՐԱՏ

يبراد
جريدة سياسية ادبية علمية
حلب

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ Ե. ՊԷՆԼԵԱՆ

ՇԱԲԱԹ 6 ՕԳՈՍՏՈՍ 932

ԲԱԺԱՆԳԻՆ
Սուրիա՝ տարեկան 300 Ս. Գ.
Վեցամսեայ 175 Ս. Գ.
Արտաս. տարեկան 3,50 տոլար
Վեցամսեայ 2 տոլար

ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր

Հատը՝ ձեռքէ
կը ծախուի 3 Ս. Գ.ի

Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 516

ՖՐԱՆՍԱ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ ԿՈՒԶԷ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ ՍՏԵՂԾԵԼ

ԹՈՒՐՔԸ ԿԸ ԲՆԱՋՆՋՈՒԻ ԵՒ ԱՆՈՆՑ ՏԵՂ ՀԱՅԵՐ ԿԸ ԶԵՏԵՂՈՒԻՆ

Անթաքիոյ եւ Իսկէնտէրունի մէջ բուռն գրգռութիւններ

«Հայպէռ» հետեւեալը կը գրէ Սուրիոյ Թուրքերուն եւ հայերուն մասին մեր խորագիրներով.—

Առանց մեկնելու Ֆրանսացիները բնաջնջումի եւ ճնշումի քաղաքականութիւն մը կը հետապնդեն Սուրիոյ Թուրքերուն հանդէպ:

Ֆրանսացիները այս կերպով կ'ուզեն աստիճանաբար բնաջնջուած Թուրքերուն տեղը հայ գաղթականներ զետեղել. Ներկայիս հոգատար պետութեան միակ նպատակն է հիւսիսային Սուրիոյ թրքական մեծամասնութիւնը հայկական մեծամասնութեան վերածել:

Բարիզէն ստացուած անթել հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ Սուրիոյ բարձր գոմիսէր Մ. Բոնսօ հոն հասնելով յայտարարած է, որ Սուրիոյ մէջ կայուն վարչաձեւ մը եւ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ:

Այս լուրին վրայ Պէյրութի թերթերուն ներկայացուցիչները ժողով մը գումարելով հեռագրով դիմեցին Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարութեան, պահանջելով որ իսկոյն ջնջուին Լիբանանի մէջ Մ. Բոնսոյի ձեռք առած ապօրինի միջոցները, աւելցնելով որ արդի վարչութիւնը երբեք չհամապատասխաներ Սուրիացիներուն ու Լիբանանցիներուն բաղձանքներուն: Պատասխանը զօրաւոր կերպով կը հերքէ Մ. Բոնսոյի յայտարարութիւնները:

Անթաքիոյ եւ Իսկէնտէրունի Թուրքերուն մասին Մահմուտ Խասա պէյի կողմէ ազգային մեծ ժողովին յանձնուած «Թաքրիր»ը խոր տպաւորութիւն գործեց Անթաքիոյ եւ Իսկէնտէրունի Թուրքերուն վրայ:

Բոլոր Սուրիական թերթերը արձագանգ հանդիսացան Իզմիրի երեսփոխանի ճառին:

Հալէպի մէջ հրատարակուող «Էլ Վագըթ» անուն քուրջի կարը, որ յայտնի է իր հակաթուրք հրատարակութիւններով, առիթէն օգտուելով գրեց թէ Իսկէնտէրունի եւ Անթաքիոյ մէջ ոչ մէկ Թուրք կայ եւ թէ ժողովուրդը Թուրքերէնը կը սորվի այդ շրջանի հայերէն:

Այս կարգի հրատարակութիւններ ըրաւ նաեւ 150նոցներու ցանկէն եւ Տամատ Ֆէրիտի Թիկնապահ Չէրքէզ Թարիք Միւմթազի հրատարակած «Անթաքիա» անուն թերթը:

Կասկած չկայ թէ իրենց արժանի պատասխանը պիտի առնեն այս հրատարակութիւններուն, որոնք գրգռած են Անթաքիոյ եւ Իսկէնտէրունի Թուրքերը:

ՖՐԱՆՍԱ, ՄՏԻԿ ԸՐԷ ԶԻՍ

Կորկուլօֆ կը խոստովանի թէ Մոնաքոյէն երբ կը հեռանար, գիտէր թէ սպաննելու կ'երթար:

—Սպաննութեան գաղափարը ե՞րբ ծագեցաւ մտքիդ մէջ

— Երբ տեսայ որ, կը պատասխանէր սպանիչը Պ. Տումէր կ'երթար նախագահելու գրքերու տօնավաճառին: Ան էր, միշտ ան էր որ կը վարէր Ռուսիոյ դէմ քաղաքականութիւնը: Մտածեցի.— պէտք է բողոքել, պէտք է մեռնիլ բողոքելու համար Ազգերու Դաշնակցութեան քաղաքականութեան դէմ:

«Ես սպաննեցի Հանրապետութեան Նախագահը, բայց ո՛չ Փօլ Տումէրը: Սպաննեցի այն մարդը որ Ռուսիոյ դէմ քաղաքականութիւն կը վարէր:

— Երկու երկիրներ կ'ատէիր, կ'ըսէ Նախագահը Չեխոսլովաքիան եւ Ֆրանսան, ուրկէ արտաքսուած էիր քու յանցանքովդ: Արդեօ՞ք չուզեցիր վրէժ լուծել: Հիմա պարզէ քու քաղաքական պատճառներդ:

«ՖՐԱՆՍԱ՛, ՄՏԻԿ ԸՐԷ ԶԻՍ»

Այս անգամ, Կորկուլօֆ հասած է իր նպատակին ճառը որ պատրաստած էր պիտի կրնայ արտասանել Նախագահին իսկ արտօնութեամբ: Ու տաք շունչով, եռանդագին կըսկսի.

— Ֆրանսա՛, մտիկ ըրէ՛ զիս, Ֆրանսա՛: Կեանքս փրկել չեմ ուզեր. այս ոճրէն առաջ, ես արդէն մեռած էի, այլ եւս չկայի... Ֆրանսա՛, մտիկ ըրէ՛, Ֆրանսա՛: Ես եմ Փօլ Կորկուլօֆը, որ ազատարար մեծ կուսակցութեան, Պատերազմի պահուն երեք ճակատի վրայ կռուեցայ: Պատուանշան ունիմ: Հայրենասէր խազախ մըն էի եւ քաղաքականութեամբ չէի զբաղեր: Տեսայ որ Ռուսական Միապետութիւնը դաւեց ժողովուրդին: Շատ տառապեցայ, շա՜տ...

«Ֆրանսա՛, մտիկ ըրէ՛ զիս, Ֆրանսա՛: Ես իմ գաղափարիս առաքեալն եմ: Իմ ոճիրս, մէկ բողոքն է յանուն դժբախտներու, որոնք կըսպասեն անդին: Իմ ոճիրս բողոքն է 100 միլիոն ռուս բանտարկեալներու: Եւ ես իբր պետ ազգային կուսակցութեան, պէտք էր որ գործէի եւ փրկէի իմ հայրենիքս եւ իրենքս: Եւ ձեզ կը պոռամ.— Կանգ առէք: Այլեւս մի՛ գոչէք: Մտածեցէք ռուս սովամահ միլիոնաւոր մանուկներուն: Մտքի առջեւ բերէք իմ հայրենակիցներուս արիւնն ու արցունքները: Ռուս ժողովուրդը պոլշեւիկ չէ: Պէտք է զայն ազատել: Ես էի որ զայն պիտի փրկէի»:

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐԱԿԱՆ ՕՐԸ ՁԱԽՈՂԱԾ

Բարիզ.— Օգոստ. 1ի համայնավարական օրը բոլորովին ձախողեցաւ՝ աշխատանքը եւ հանդարտութիւնը կատարեալ ըլլալով ամենուրեք: Ցոյցերը անցան աննշմար: Արտասահմանի հեռագիրներն ալ ցոյց կուտան թէ այս ձախողանքը ընդհանուր է

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԸՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

130 մահ եւ 2000 վիրաւորներ

Ազգ. Ընկերվարականներ 602էն վրայ 229 աթոռ շահեցան

Պերլին.— Երկար խռովեալ ընտրական յարձակողականէ մը՝ որու ընթացքին 130 մեռեալ եւ 2000 վիրաւորներ ինկան, ընտրութիւնը կատարուեցաւ հանդարտութեան մէջ՝ շնորհիւ զօրաւոր կարգապահական սպասարկութեան մը:

Արդիւնքն է հետեւեալը.

Ազգ. Ընկերվարականներ՝	13,762 748
Սոց. Դէմոկրատներ՝	7,951,986
Համայնավարներ՝	5 365 666
Կեդրոն՝	4,587,477
Գերման Ազգայնականներ՝	2 184,971
Պավարիական Ժողով. Կուս.	1,202 617
Ժողովրդականներ՝	435.547
Ռամկավարներ՝	373 540
Քրիստոնեայ Ընկերվար	364,987

Աթոռներու ընդհանուր թիւը պիտի ըլլայ 602՝ հետեւեալ հաշուով.

Ազգ. Ընկերվարականներ՝	229
Սոց. Դէմոկրատներ՝	133
Համայնավարներ՝	89
Կեդրոն՝	77
Պավարիական Ժողով. Կուս.	20

Կուսակցութեանց շահն ու կորուստը.

Նազիներ կը շահին	124
Ընկերվարականներ կը կորսնցնեն	9
Համայնավարներ՝ կը շահին	13
Կեդրոն՝	անփոփոխ
Գեր. Ազգ. կը կորսնցնեն	4
Պավեր. Կաթոլիկ կը շահին	26
Ժողովրդ. կը կորսնցնեն	26

Փրուսիոյ վերջին ընտրութեանց հետ բաղդատելով Հիթլերեաններ կը մնան իրենց դիրքին վրայ, Համայնավարներ կ'իրականացնեն կարեւոր շահեր՝ ի վնաս Սոցիալիստ Դէմոկրատներու եւ փոքր կուսակցութիւններու՝ որ միայն սահմանափակ թիւով ներկայացուցիչներ կ'ունենան:

Ընտրուած Ընկերվարականներու մէջ կը գտնուին Պրաուն՝ Պրէյթշէյտ, Լէօպէ, Հիթլերեաններու մէջ՝ Կէօպէլս, Կէօրինկ, Համայնավարներէն՝ Թալման, Կեդրոնէն՝ Պրիւնինկ, Գաաս, Սթէկէրվալտ, Ազգայնականներէն՝ Հիւկէնպերկ:

Նազիները շահած են Պավարիոյ մէջ եւ կորսնցուցած՝ բանւորական կեդրոններու մէջ: Կեդրոնը թեթեւօրէն կը բարելաւի, Ընկերվարականներ, հակառակ որ բանւորական քաղաքներու մէջ ի նպաստ համայնավարներու կը կորսնցնեն՝ կը պահեն իրենց դիրքը:

Ընտրութիւնները խաղաղ անցան: Քանի մը միջադէպեր, վիրաւորներ եւ ձերբակալութիւններ:

Պերլին.— Գերմանական մամուլը երկայնօրէն կը մեկնէ ընտրութեանց արդիւնքը: «Ֆորվէրց» կը հարցնէ թէ ինչպէս պիտի կազմուի կառավարութիւնը:

Ան կը յայտարարէ որ Ֆօն Փափէնի կառավարութիւնը որ կուսակցական է՝ պարտի լուծուիլ եթէ չ'ուզեր ըսել որ կ'ուզէ մնալ հակառակ ժողովրդական կամքի արտայայտութեան:

Հռոմ.— Իտալական մամուլը կ'ըսէ թէ Գերմանական ընտրութիւնները նուիրագործեցին Հիթլերական շարժման յառաջդիմութիւնը եւ Սոցիալիզմի անկումը: «Ճիօռնալէ Տ'իթալիա» կ'աւելցնէ. «Հիթլերեան հոսանքը վերայայտնուեցաւ անգամ մը եւս որպէս Գերմանիոյ մէջ գոյութիւն ունեցող միակ շարժիչ ոյժը, իր արագ յառաջդիմութիւններովը՝ ինչպէս ազգայնական նկարագրովը: Գերմանիոյ ճակատագրական կերպով հետեւածը Հիթլերի ուղին է:»

Սփա.— Օրիորդ Թուրքիա հռչակուեցաւ Եւրոպայի ամենագեղեցիկ կինը:

ԻՏԱԼԻՈՅ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ ԱԶԳ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Հռոմ.— Օդային Նախարար Պալպօ կը բացատրէ «Փօփոլօ Ռօմանօ»ի մէջ Իտալիոյ անվստահութիւնը Ազգ. Դաշնակցութեան հանդէպ եւ յստակօրէն կը յայտնէ որ Իտալիա պիտի չվարանի քաշուելու Ազգ. Դաշնակցութենէն՝ եթէ այժմու մեթոտները շարունակուին գործադրուիլ:

ԿՌԻՒԸ ՄԱՆՋՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Թոքիօ.- Մանչուրիոյ Ճափոն Սպայակոյտը կը յայտարարէ որ Չին Ժէնէրալ Մա Չանկ Շանկ սպաննուած է Խարպինի հիւսիս արեւմտեան կողմը՝ յետ երկու օրուան կռուի՝ որ յանգեցաւ Չին ուժերու փախուստին:

ՏԻԿԻՆ ՏՈՒՄԷՐ ԿՈՐԿՈՒԼՕՖԻ ՀԱՄԱՐ ՆԵՐՈՒՄ ԿԸ ԽՆԴՐԷ

Բարիզ.— Յայտնի չէ թէ Կորկուլօֆ ներման շնորհ պիտի խնդրէ՞ Նախագահէն: Մինչ այն Տիկին Տումէր դիմում ըրած է անոր, ներելու ոճրագործին մահուան պատիժը: Ան հաստատ հանրային կարծիքը շատ գոհ է ռուս ոճրագործին դատապարտութեան համար

ԱԶԳ. ԿԵԱՆՔ

ԴԱՄԱՍԿՈՍԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

(Սեփ. թղթակցութիւն «Եփրատ»ի)

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Կարգ մը պատճառներով, ժամանակէ մը ի վեր, Հ. Բ. Ը. Մ.ի տեղւոյս մասնաճիւղը, գրեթէ լուծուած էր, սակայն երբ տեղւոյս չքաւորներուն, Բարեգործականի լիազօր քննիչ, Պ. Մ. Ալեմշահ հոս եկած էր միութեան հաշիւները եւ նպաստընկալ վարժարանները քննելու համար, վերակազմեց մասնաճիւղը որ Առաջնորդարանի մէջ ներկայութեամբ լիազօր քննիչին, խորհրդակցական ժողով մը գումարեց մասնակցութեամբը երեք յարանուանութեան պետերուն:

Ընտրուեցաւ առժամեայ վարչութիւն մը հետեւեալներէն՝ Պատ. Ներսէս Սարեան, Պ. Պ. Վահան Գրիգորեան, Պարգեւ Տ. Յովհաննէսեան, Եփրեմ Մելիքեան, Աւետիս Գէորգեան, Գրիգոր Յարութիւնեան, եւ Մարտիրոս Կովկասեան:

Հ. Ե. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Երեսունի չափ գիտակից որբ երիտասարդներ, իրարու քով գալով՝ կազմած են Հ. Ե. Ը. անուան տակ միութիւն մը, նախագահութեամբ Տ. Աւագ Սրբազանի եւ Անթիլիասի Կաթողիկոսարանի վերին հովանաւորութեան տակ:

Իրենց այս ձեռնարկին համար գովելի են այս երիտասարդները որոնք փոխանակ «չափահաս»ներուն պէս Դաշնակցութեան ձեռքը կոյր գործիք ըլլալու, բոլորովին չէզոք հողի մը վրայ:

Ընկերակցութիւնը իր երիտասարդ անդամները ֆիզիքապէս զարգացնելու մօտ կազմած է «Արագ» անունով մարմ. խումբ մը որ պարբերաբար փորձեր կ'ընէ Հ. Մ. Ը. Մ.ի դաշտին վրայ:

Ցաւալին տեղական ակումբ չունի ընկերակցութիւնը, սակայն կը լսեմ թէ՝ նորընտիր վարչութիւնը, որ կազմուած է կարող եւ ձեռնհաս անձերէ, յարմար շէնք մը գտնելու հոգածութեամբ կ'աշխատի եղեր:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ստոյգ աղբիւրներէ քաղած տեղեկութեանս համաձայն, Ազգ. Գաւառական ընտրութիւնները պիտի կատարուին եկող յառաջիկայ կիրակի օր, Առաջնորդարանի հսկողութեան տակ

Ընտրութեան ձեռնարկելու համար արդէն կազմուած է ընտրողական յանձնախումբ մը որ ամէն գործողութիւնները պիտի հսկէ:

Կը լսեմ թէ՝ տեղւոյս Դաշնակցական կոմիտէն գուշակելով իր չարաչար պարտութիւնը, մտադրած է երբեք չմասնակցիլ ընտրութեան, Իսկ Հնչակեանները՝ գիշեր ցերեկ կ'աշխատին: Այս խնդրոյ շուրջ խորհրդակցելու համար, գրեթէ ամէն օր ժողով կը գումարեն, անշուշտ ընտրութեանց մէջ յաջող դուրս գալու եւ աթոռ գրաւելու մարմաջէն մղուած, Իսկ Ռամկ. Ազատականները, վստահ ըլլալով որ՝ քուէարկող հասարակութիւնը գիտէ արժեցնել իր քուէն իրենց պէս արժանաւորագոյններուն տալով զայն, խաղաղօրէն կըսպասեն քուէարկութեան արդիւնքին:

Պէյրութի եւ Հալէպի մէջ, Հնչակեանները ընտրութեան մէջ ձեռնպահութիւն հռչակեցին բոլորովին: Բայց հոս կը մասնակցին:

Կը նախատեսուի 750 ընտրողներու վրայ 500 քուէն:

ՀԱՅԿԱԿ

ՖՐԱՆՔԼԷՆ ՊՈՒՅԵՕՆ ԿԸ ԽՕՍԻ

Պ. Բրէմիթէլ տեսակցութիւն մը ունեցած էր ֆրանքօ—թուրք համաձայնագրին հեղինակ՝ Պ. Ֆրանքլէն Պույեօնի հետ, որու ընթացքին հարցուցեր է.

— Գո՞հ էք Կիլիկիոյ պարպումէն:

— Այդ գործողութիւնը՝ Հանր. Նախկին Նախագահ Պ. Միլրան որոշեց եւ ես գործադիր պաշտօնեայի մը դերը կատարեցի միայն: Ես հակե-

ՊԱՐՍԱՑԻՆԷՆ

ՆԱՄԱԿ

Սիրելի Վ.

Կը գանգատիս որ լուր չեմ գրեր քեզի: Օղո՛ւլ, ի՞նչ կայ որ ինչ գրեմ: Տարուան մը բացակայութենէ յետոյ եթէ հոս գաս, պիտի տեսնես որ ամէն բան իր տեղն է:

Տէր Թաթուլին գաւազանը Տիրոջ ձեռքին մէջ անոր քայլերուն հաւասարակշռութեան զօրաւոր ազդակն է եղած. Տէր Սարգիսին ականջը միշտ քթին վրայ է՝ առանց պարզելու անոր հետաքրքրութեան ոյժը: Տէր Արսէն հօր մեկնումէն վերջ Ս. Սարգիս զօրավար իր աւօրեայ [illegible] Սմբաթին տաղերէն կը տառապի: Բարո՛ղ Ս. Սարգսի մատուռին հակող նո՛յն «այգին» եւ ժամկոչը՝ նոյն խելօքիկ աւանակ փաստի Թորոս աղբարն է: Իսկ եթէ ձեր տաղերգը «[illegible]» պատճառներով, նոյնութեան[illegible]ները Եգիպտոս է յառաջ՝ Մանչեսթըրէն յետոյ, ժերինը գիտե՛ս որ Դամասկոսի պարտքին է յենած. մի՛ն, տարիէ մ'ի վեր «ընտրական» պզտիկ անհանդստութենէ մը կը տառապի: Եռանկիւնի ատեանին կը ժողովին, Բանկալը միշտ զարդարուած է ծանօթ եւ պատկառելի նոյն դէմքերով: Մուխթարը տեսնես «Հա՛ մաշալլահ» մը չէ՞ք կրնար զատել Դիլլանին մէջ կայանող յուլաներ եւ գլուխ մը սխտոր կը պատռէ «Զար Նազարին դէմ...: Վարչականներուն Փինիկ Թոփալեան է՝ անոր ծանօթ յատկութիւններով. պէտքին համաձայն կոչուած չկայ: Քաղաքականութիւնը պատանեկին վրա՛յ է, թէեւ վերջերս անոր վրայ ալ կը նշմարուին ընդարձակ վարակման նշաններ: Դպրոցը արձակուրդի մէջ է: Հաստատ շրջանակներ կ'աւելցնեն թէ յառաջիկայ շրջանին բացման «Հայասէրներ»ու տեղի պիտի տանան անոր շուրջ:

Ծանօթ շրջանակին արթնութը Հօրան է. «2 ամիսէ ի վեր իր ձեռքով սպաննուած... օձիկներուն թիւը հազարներու կը հասնի» կ'ըսէ վերջին պաշտօնական զեկոյց մը: Օ՛, հա՛ց, հա՛ց, հա՛ց եւ գրամ, երգա՛ն ոճիրները կը գործուին Ձեր անունով...: «Միթէ վերջինին մէկ ասոր հոս է մնար՝ Հալէպ: Անցեալ շաբաթ ընտրական ժողովի նիստին ձայնք ամբողջ քո՛ն բարձրացուցեր է որ Առաջնորդարանի ապակիները ջարդ ու փշուր եղած են: Ընտրական ժողով ըսի, միտքս ինկաւ: Ձեր պատճառի մը համար, անոր ցայժմ կատարած «Նշանաւոր»ները Ձերը ինկած են: Մ'ե՞զ որ այսպէսով մեր բարեկամին զօրամասը մը նոր յաղթանակի կ'ընթարկուի՝ վնասելով «Ազգային դատին»: Հայաստան-արեւմտեան ճակատը հանդարտ է: Պահ մը կարծուեցաւ թէ պատերազմը անխուսափելի է՝ Պօղ Տարզիի եւ Մուշեղի միջեւ, բայց վերջին պահուն կ'իմանամ որ կրակարկան գինադադարութեան կողմնակիցները յաղթանակած են: Իսկ Մէքէէն կ'ակնկալէր երթալ, «իրաւունք» «գիտակ» եւ «համբերատար» «ականատես» դէմքերու յատկութեանց փոթորկումներով: Հակառակ անոր ինքնաշարժներու, կառքերու եւ երկաթուղիներու երթեւեկը այդ հրապարակին վրայ չէ ընդհատուած:

Արդարեւ արձա՛րանին մէջ նորէն շամբիոնական մրցումները անընդհատ կը շարունակուին: Յովսէփ աղան վստահօրէն «Քառորդ ժամերը» կ'անցնէ: Զմայլելու արժան սպառնալիքներով միայն կը յաղթէ իր շամբիոնութիւնը պահել:

Տակաւին գրելիք բաներ մը կան, բայց այս պահուն միտքս կուգայ Յովսէփ աղային երգը՝ երբ յաղթական է.

«Պիղի՛մ էյլէ պալ. գայմագը
եէմէզլէր.
«Հէր աշըգըւէ հէր տաթլը աէ-
մէզլէր...»

Ուրեմն մեծ կոխենք ալ... Ցը՛:

Քուկդ Դ.Ղ.ԽԻԹ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԵՐԳԱՂԹԸ

ԵՒ ԳԱՂՈՒԹԱՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԸ

Ինչպէս յայտնի է, Հ. Բ. Ը. Միութեան հիմնական նպատակներէն մին է, եթէ ոչ գլխաւորը, հայ ազգային մշակոյթը: Պատերազմէն առաջ, կրթական մարզին մէջ, իր ունեցած արգիւնաշատ գործունէութիւնը իր պատմութեան ամէնէն փայլուն մէկ էջը կը կազմէ, երբ Վանի Վարժապետանոցին և Տէօրթ-Եօլի Որբանոց-Վարժարանին հետ կը պահէր 39 նախակրթարաններ, թրքախօս, քրտախօս և արաբախօս գիւղերու մէջ: Պատերազմի ընթացքին, իր կարեւորագոյն կրթական ձեռնարկը եղաւ Պոր-Սայիտի գաղթավայրին մէջ Միութեան վարժարանները, ուր մինչև 2400 որբ և տարագիր մանուկներ վայելեցին ամէն տեսակ հոգատարութիւն: Զինադադարէն ասդին, մեր Միութիւնը գերազանցապէս լծուած ըլլալով որբերու փրկութեան եւ պաշտպանութեան ծանրածանր աշխատանքին, որուն համար միայն 1919ին յատկացուց 50,000 անգլ. ոսկիի գումար մը գոյացնել, իր այդ որբախնամ գործին հետ զուգընթացաբար կազմակերպեց կրթական մարզը եւս, բացուելով Որբանոց-Վարժարաններով և Արհեստանոցներով, որոնց մէջ հազարաւոր որբեր պատսպարուեցան և դաստիարակուեցան, արհեստ սորվեցան և [illegible]. Բայց [illegible] մը հետզհետէ գաղութներու մէջ, անոնց թիւը տեղական վարժարաններու, դժբախտաբար [illegible] անյարմարութիւններով և նիւթական անբաւականութիւնով, այնպէս որ, փրկելու համար այդ [illegible], Միութիւնը հարկ տեսաւ կրթական [illegible] նպաստել, գլխաւորաբար Սուրիոյ, Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ կարգ մը վարժարաններուն, որոնց թիւը յանգած է 51ի.

Այսուհանդերձ այլեւս ժամանակը եկած ըլլալով հիմնական բարեփոխութիւն մը կատարելու, Միութիւնը ընդգրկած այս [illegible] և [illegible] կազմակերպելու իր կրթական գործունէութիւնը՝ [illegible] ուղղութեան համաձայն, [illegible] մէջ [illegible] մը, որուն [illegible] ձեռնհաս անձնաւորութիւններ [illegible] Տ. Թ. [illegible] Տ. [illegible] Վարչութեան [illegible] անձնաւորութիւններով և [illegible].

[illegible]

Ամէն որ այս հայու [illegible] թեան և պարտաճանաչութեան [illegible] յանձնենք ներկայ [illegible] երկու ծրագիրները, [illegible] և մշակոյթ, յուսալով որ Հ. Բ. Ը. Միութեան այս [illegible] կը գտնէ [illegible] եւ.

ամբողջ գաղթահայութեան բոլոր շրջաններուն մէջ անխտիր

[illegible] հայը հայ պահել իր հայրենի հողին վրայ հաստատելով: Եւ հայը գաղութներու մէջ հայ պահել իր [illegible] լեզուն սորվեցնելով,

Ինչ աւելի գեղեցիկ գործ այսօր և վաղը, գաղութահայութեան համար:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՎԱՐԻԶ-ԿԱԶՄԻՉԻ(?) ԵՒ
ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԵՆ
Վ. ՄԱԼԷԶԵԱՆ

Բարիզ, 19 Յուլիս 932

---

(1) [illegible] Դեկտեմբերէն սկսեալ, «Արեւելեան Սփիւռքի» [illegible] պիտի կազմակերպուի «Մշակոյթի Օր». [illegible] ժողովրդային [illegible] նուիրահաւաքութիւն:

Ծան. — Ներգաղթի և մշակոյթի պաշտպան մը տեղւոյն Մանանքեանէն կը վճարէ տարեկան առնուազն 250 ֆրանք, 10 տոլար կամ 2 ոսկի անգլ. ոսկի:

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԹՇՆԱՄԻՆ

ԿՐՕՆՔՆ Է ԵՒ ՈՉ ԹԷ ԱՆԳԼԻԱՆ

Զբօսաշրջիկի մը որ աշխարհի շրջանը կ'ընէ, ամէնէն աւելի խոր տպաւորութիւն կը կրէ Հնդկաստան այցելած միջոցին:

Դրութիւններ, քանախօսութիւններ, ու մեր երեւակայութիւնը այս ընդարձակ երկրամասը մեզի ներկայացուցած են իբր երկրային դրախտ մը, որ հիմնովին սխալ է: Իր աւանդութիւնը՝ նկարագրուած այնչափ շողշողուն գիծերով ոչ մէկ ճշմարիտ կէտ կը պարունակէ: Ընդհակառակը ամէնէն դժբախտ, ամէնէն թշուառ եւ ամէնէն տարօրինակ ժողովուրդը ունեցող երկիրն է ան:

Շատեր կը կարծեն որ Անգլիան է հնդիկները ընկճողը եւ տանջողը: Այս կարծիքը ճիշդ չէ: Անգլիան չէ որ կը թշուառացնէ այս ժողովուրդը, այլ ան անհամար կրօնքը որ կը տիրէ անոր խուժերուն մէջ ու որ խորտակած և նուաստացուցած է զայն:

* * *

Հակառակ իր կարգ մը յաջողութիւններուն՝ Կանտի իր անպատեհութեան մէջ ձախողեցաւ, որովհետեւ իր դէմ կը գտնուէր Անգլիայէն աւելի Հնդկաստանը: Եւ իր վրձինին պիտի ամբաստանէ բոլոր անոնք որ ուզեն ազատել հնդիկները այս աղէտէն: Ան որ այս երկիրը չէ այցելած եւ ճշդիւ անոր դժբախտութիւններ ալ չունի, անոր վրայ չի կրնար ներկայ կացութիւնը ըմբռնել: Ազգ մը չէ որ կ'ուզէ ազատագրուիլ — ինչպէս կը կարծուի եւրոպական մտայնութեամբ — նախ ազգ մը գոյութիւն չունի, եւ ոչ ալ անցեալին մէջ ունեցած է: Եղածները դասակարգեր են եւ դժբախտութիւնը հոն է որ՝ այս դասակարգերը չեն կրնար միանալ, կրօնք կաշկանդած ըլլալով զանոնք հոգեկան եւ մտային ազատութենէ: Ոչ թէ միայն, այլ նոյն իսկ յարաբերութիւններ արգիլուած են կրօնքին կողմէ, եւ վա՜յ անոր որ կրօնքին անհնազանդ կը գտնուի:

* * *

Այս է Հնդիկներու վիճակը, որ հազար տարիներու պատմութիւն մ'ունի: Կրօնքը՝ որ այս ժողովուրդը [illegible] կ'ընկճէ, կը խեղդէ անոր կենսական ոյժը եւ կը պահէ զայն՝ նախապատմական շրջանի ծագում ունի.

Քրիստոսէ 2000 տարի առաջ, Կեդրոնական Ասիայէն մի քանի թափառական ցեղեր Հնդկաստանի հիւսիսային գաւառներուն Գանգէսի հովիտը գրաւելով բիրտ՝ [illegible] ժողովուրդը: Տեղացիները՝ միանգամ ընդ միշտ ճնշուած պահելու համար, օգտուեցան անոնց տգիտութենէն, իբրեւ զիրենք կոչելով աստուածներ, աստուածաշնորհներ, [illegible]: Այս միջոցը միակ քաղաքական նեցուկն էր որ կրնային ընել եւ ըրին իրենց յաղթանակը յաւերժացնելու համար: Բայց այս [illegible] ժողովուրդը [illegible] փոփոխութեան ենթարկուեցաւ եւ խորտակուեցաւ բարոյապէս, եւ մինչեւ հիմա իրենց գերիշխանութիւնը կը պահեն ժողովուրդը դասակարգերու բաժնելով: Բիւրեղները [illegible] պիղծ, պարիաները, որոնց հետ յարաբերիլ, խօսակցիլ անգամ կը համարուի: Անոնց շուքն անգամ անօրէններ կ'աղտոտէ եւ պէտք չէ կ'ըլլայ թափուելու.

Հնդիկ կրօնքը կարգ մը սովորութիւններ կը բաղկանայ որոնք ամէնէն աւելի կը վնասեն յառաջդիմութեան, զորօրինակ զաւակներու երեւոյթներ, մանուկներու ամուսնութիւնը, այրիներու ողջ ու ողջ թաղուիլը, դպրոցներու դէմ հակառակութիւնը եւ ն.: Կրօնք մը որ աշխարհի ամէնաանտարբերն է եւ որ իր հպատակները կը չլացնէ եւ կը ստրկացնէ:

Բրահմանները (հնդիկ կրօնաւոր դասակարգ) անտեսական եւ ընկերային բարձրացման դէմ կը պայքարին: Թշնամի են դպրոցներու, որովհետեւ անոնք գիտութեան վառարաններ ըլլալով պատճառ կ'ըլլան իրենց անտոհմութեան ու աւելի ակներեւ դարձնելու: Պարիա (ամէնէն ստորին դասակարգ) մը չի կրնար դպրոցի մէջ պրահմանի մը զաւակին քով նստիլ: Այդ յանցանքը գործելու պարագային երկուքին ալ (նաեւ ծնողները) կը պատժուին ո՛չ միայն ներկայ այլ ապագայ կեանքին մէջ: Այս մոլեռանդ բարոյագութիւնը այնքան սէր արգիլեց տուած է որ՝ ժողովուրդին հազիւ 8 %ը գիտէ գրել եւ կարդալ, ան ալ երեք բարձրագոյն դասակարգերու անհատներ:

Մինչեւ իսկ Կանտի յայտարարած է, «մենք պէտք չունինք ձեր արդի դպրոցներուն», նոյնպէս ալ եւ ուղղագոյն «մեզի տարածման ստորագրող ճարտարութիւններ» անուանած է, տրուած ըլլալով որ եւրոպական դէզերը կը պարունակեն աշխարհային եւ կենդանական իրողութիւն, որոնք հնդիկներուն համար արգիլուած են: Անոնք՝ որ ժամանակին տարածելու լաւագոյն ազգակներ են՝ զերծ են ամէն հետաքրքրութենէ, որովհետեւ կենդանիները սուրբ են եւ զանոնք սպաննելը մեղք կը համարուի: Մանուկներու ամուսնութեան ճանդէպ Անգլիայ ընդդիմութիւնը չի յարգուիր որովհետեւ հնդիկ ամուսնութեան արգելքը կը վկայէ: Մանուկ մը մեղք է աղջնակ մը չամուսնացնել 9 տարեկանէն առաջ... Պարիայի մը դպչիլը մեղք է, մեղք է նաեւ կով մը, առնէտ մը կամ կապիկ մը սպաննելը: Վերջապէս ամէն ինչ մեղք է հոն:

Հնդկաստանի գլխաւոր աղէտներէն մին ալ մահաբերական հիւանդութիւններու չընդհատուած մասն է՝ որ աւելի արտաքին երկիրները կը լիզեն: Բուն հնդիկ Հնդկաստանը աւելի թերակղզին հարաւային մասն է: Հոն է որ կը գտնուին հնդիկ տաճարները, արտասովոր եւ անհեթեթ, որոնց միջոցաւ իրենց զարդարուած են աստուածներու քանդակներով: Այս տաճարներուն առջեւ օրհնեալ ջուրը կը հոսի որուն աւազաններուն մէջ կը լողան բորոտներ եւ փրանկախտէ վարակուածներ եւ յետոյ ալ այդ ջուրը կը խմեն: Այս պայմաններու տակ ինչպէս կարելի է ժողովուրդին առողջապահութիւնը ապահովել: Զարմանալի չէ՛ թէ ինչո՛ւ որ տարեկան միլիոններով մարդիկ կը մեռնին:

Կանտի չի կրնար քանդել այս ախտը, նախ՝ որովհետեւ շատ մը կէտերու մէջ ինք կառչած է, հնդիկ է, եւ յետոյ իր դէմ աւելի պրահմանները Անգլիացիք կը փորձեն օգնութեան հասնիլ, բայց անօգուտ, նոյն պրահմաններն են արգելք հանդիսացողները: Եւ քանի որ իրենց սկզբունքներն են կրօնական խնդիրներու միջամտել [illegible] կը հանդիսանան: Այս կրօնքը ամէն ինչի կը տիրապետէ եւ ամէն բարելաւման կ'ը դիմադրէ, իր եւ լաւագոյն գաղափարներ չեն կրնար աւելի տեղ գտնել որովհետեւ ժողովուրդին միտքը ազատ չէ: Պէտք է որ մէկ կողմ բան ծագեցաւ պրահմանական կրօնքի ազատութեան վրայ, եղաւ բարոզիչ մը՝ արգասիքն ճանաչում, մարգարէ մը՝ արգարութեան եւ փրկութեան: Իր վարդապետը, ներկայիս բոլորովին ջնջուած է Հնդկաստանի մէջ, պրահմանները իր կրօնական վարդապետութիւնը արմատախիլ ըրած են: Ոչ մէկ պատմական տաճար կը գտնուի ամբողջ երկրին մէջ: Իր կրօնք շատ բարձր եւ դժուարամատչելի էր այս տգէտ ժողովուրդին համար: Պրահմանները այնչափ ստիպողաբար, պատասխանատուութեան իբր պատժանալիք մը իրենց գոյութեան:

Ծանրակշիռ անէծք մը կը ծանրանայ այս ժողովուրդին վրայ, անէծք մը որ տեւած է հազարաւոր տարիներ եւ դեռ տարիներ պիտի տեւէ:

Թրգմն. Ն.

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ԲԱՐՔԵՐ

Թախանձանօք պիտի խնդրէի որ բարի ըլլայիք ձեր թերթի սեւ էջերուն մէջ տեղ մը տալու սոյն դրութեան իբր պատասխան «Լիբանան» թերթի անօրէնութեան, թիւ 675ի «Նամակատուփ»ի բաժնին մէջ դրուած ամբաստանութեանց, ուր պահանջ ցոյց կու տայ 1050 դահեկան Պ. Գէորգ Պապայեանի, 600 դհկն. Տ. Ներսէս քհնյ Պապայեանի, իսկ ստորագրեալիս 10,000 դհկն. «Սոյն գումարները ժամ առաջ չվճարելու պարագային կը ստիպուինք դատարանով գանձել»:

Արդահատանքով միայն կարդացի այդ տողերը, և վերագրելով անձնաւորութիւններու և իմ պատուոյն հետ խաղալու հանգամանքէն աւելի, չափազանց զգածուեցայ և ցաւեցայ որ լրագրութիւնը անսկզբունք լրագրողներու պատճառաւ այս աստիճան կ'իջնէ կը ցածնայ, մանաւանդ «Լիբանան» թերթի որդեգրած այս նուաստացուցիչ ընթացքով: Թերթի տէր և անօրէն մը որ հայերէն մէկ բառ իսկ չի գիտեր, բախտի բերումով և իր ճարպիկութեամբ և նամ մերձնայութիւններով կրցեր է տարիներէ ի վեր թերթ մը պահել ո՛չ թէ այս թերթով մարդկութեան օգտակար ըլլալու գրականութեան ստանալու, այլ միայն դրամ շահելու և ամէն կերպով վարկաբեկել անձեր որոնք իրեն հաճելի չեն թուիր, եւ կամ իր անիրաւ պահանջները գոհացնել չեն տար:

Օրինակի համար, սակէ առաջ Միհրան Աղազարեանի պէս պատուաւոր անձնաւորութիւն մը անուանարկեց, ամբաստանելով զայն 1500, 2000 ոսկիի հաշուով մը: Այսօր կը ճգնի հրապարակաւ անուանարկել պատուաւոր անձնաւորութիւն մը, սիրուած և յարգուած պ. քահանայ մը:

Տիար Գէորգ Պապայեան իրմէ պահանջուած գումարը, տարի մը առաջ վճարած ստացագիրն առած, թերթը դադրեցուցած և յարաբերութիւններն ալ խզած էր: Պ. անօրէնը այս անգամ Հալէպ գալուն անցեալ տարուան վճարուած գումարը կրկին կը պահանջէ, մինչդեռ իր վճարած ըլլալը և ոեւէ պարտք մը չունենալը կը յայտնէ, բայց ընաւ նկատի չի առներ և թերթին մէջ զինքը անուանարկելու սպառնալիքներով կրկին դրամ կը պահանջէ, սակայն տիար Պ. Պապայեան իր ձեռքին մէջ զօրաւոր փաստ մը ունենալով զայն կը լռեցնէ և իր քովէն կը վռնտէ: Այժմ ինչ պէտք է ընել: Ահա կը դիմէ իր աղտոտ զէնքին և իր թերթին միջոցաւ կ'ուզէ անուանարկել:

Տէր Ներսէս քհնյ Պապայեան դարձեալ անցեալ տարուան բաժնեգինը վճարած ստացագրին ալ քովն է: Յարգելի անօրէնը Տէր Ներսէս քհնյ. Պապայեանէ դրամ կը պահանջէ: Տէր Ներսէս քհնյ. կ'ուզէ միայն այս տարուան թերթի վեց ամսուայ բաժնեգինը վճարել, բայց չ'ընդունիր եւ կ'առաջարկէ որ նախ անցեալ տարուան հաշիւը փակէ: Տ. Ներսէս քհնյ իր քով գտնուած ստացագիրը ցոյց կու տայ և միանոյն ատեն երեք պատուաւոր անձնաւորութեանց ներկայութեան կ'ըսէ՝ եթէ այս ստորագրութենէն զատ ուրիշ ունէք պահանջ մը ունիք ես պատրաստ եմ վճարելու: Սակայն կուսակրութիւն չի տար և կը մնայ թէ Տ. Ներսէս իր անունը թերթի մէջ չտեսնելու համար վախնալով, անպատճառ պիտի վճարէ իր ներկայացուցած հաշիւը, բայց դժբախտաբար խաբուած էր համեստ իր դրագրին և իր չար զէնքը այս անգամ կը գործածէ թերթի մէջ զայն անուանարկելով:

Գալով ինձմէ պահանջուած աստղաբաշխական գումարին 10,000 դրուշին, ըսեմ որ հաշուեյարդարութիւն կատարուած է և վերջին գործառնութիւնս եղած է 1500 դրշ. պիտի բաւականանամ միայն պատճէնը գրելով իր ինծի վերջերս տուած բաւ ստորագրութեան պաշտօնագրէ փակ[illegible]ի վրայ փակցուած, քանի մը վկաներու ներկայութեան. Թրքատառ գրուած. «Հալէպտէ Մուգիմ Կիւլէպէլի Տէմիրճեան էֆէնտիէ իրսալ իտիլէն 579 էն 62'է գատար կէնտէրիլէն ղազէթա հիսապլարըմըզ վէ պիր ատէթ գամպիալըն գըյմէթի պաթթալ օլտուղունա տաիր իշպու իմզա էտիլտի 1932 Թէմմուզ 28 Ժոզէֆ Ռէմեան, շահիտ Տիգրան Թորոսեան, Նազարէթ Փամպուքեան»:

Այս բոլոր իրական յայտնութիւններէն յետոյ հրաւէր կը կարդամ «Լիբանան»ի յարգելի անօրէնին որպէսզի չցուցնէ իր դիմումը կատարութեան, եթէ միայն իր քով կրնայ մը ցնել:

Թող լաւ գիտնայ յարգելի անօրէնը որ Հալէպի ժողովուրդը շատ լաւ կը ճանչնայ իր եւ ցնել ուզած անձնաւորութիւնները:

ԿԻՒԼԷՊԻԼԻ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ

1932 Օգոստ. 2
Հալէպ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԽԱՅՏԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ..

«Ժամանակին Կարսը Թուրքիոյ ձգող հայերը հիմայ դարձեալ Սէվրի Դաշնագրին գործադրութիւնը կը պահանջեն»

Այս խորագիրներուն տակ, Մէհմէտ Ասըմ պէյ հետեւեալ խմբագրականը հրատարակած է «Վագըթ»ի մէջ:

— Թուրքիոյ Ազգաժողովի մտնելուն վրայ, արտասահմանի դաշնակցական հայոց մէջ նոր գործունէութիւն մը սկսաւ: Այս գործունէութեան գլուխը կը գտնուի Ահարոնեան անուն մարդը: Քանի մը օր առաջ հրատարակած էինք Պոլսոյ կաթոլիկ հայոց կողմէ ղրկուած նամակ մը որ կ'անիծէր Ահարոնեանի կողմէ Ազգերու Ընկերակցութեան մօտ կատարուած աւելորդ ձեռնարկը: Վերջին թղթաբերով հասած Եւրոպական թերթերու հրատարակութիւններէն կը տեսնուի թէ այս ձեռնարկը Ազգաժողովի շրջանակէն կարգ մը օտար թերթերու մէջ ալ տարածուած է եղեր: Եւ ասիկա ալ եղած է այդ դէպքերուն Ժընէվ գտնուող թղթակիցներուն միջնորդութեամբ՝ և ոչ միայն Թուրքը, այլ նաեւ Ազգաժողովի դէմ ալ գանգատներ, հրատարակել տալու ձեւով: Այս կարգէն է նաեւ ամէն առիթէ օգտուելով Նոր Թուրքիոյ դէմ գտնուող Բարիզի «Ժուռնալ» թերթին մէջ Ժընէվէն Ս. Պ. ստորագրութեամբ ղրկուած հեռագիրը:

Ֆրանսացի լրագրողը իր յօդուածին մէջ Թուրքիոյ Ազգաժողով ընդունուելուն մասին խօսած միջոցին, կը գանգատի որ Ազգաժողովը չէ յիշած 1921ին իր ընդհ. ժողովի նիստին մէջ հայոց մասին տուած որոշումը: Որովհետեւ, Ազգաժ. ժողովի ընդհ. ժողովը այդ թուականին ընդունած է եղեր հայկական օճախ մը հաստատելու համար միաձայնութեամբ տրուած որոշում մը՝ որուն վերջին հատուածը սա է եղեր.—

«Ընդհ. Ժողովը կը հրաւիրէ Ազգաժողովը՝ Թուրքիոյ հետ կնքուելիք դաշնագրին մէջ՝ Հայաստանի ապագայ գոյութիւնը պահպանելու նպատակով՝ հարկ եղած յօդուածները ընդգրկել և մասնաւորաբար համաձայնական պետութեանց հաշտութեան ժողովին մօտ յամառ ձեռնարկներ կատարել, Թրքական գերիշխանութենէ զերծ ազգ. օճախ մը ապահովելու համար հայոց:

Մինչ դեռ, Թուրքիոյ Ազգերու Ընկերակցութեան մէջ ընդունուելու արարողութեանց միջոցին, 11 տարի առաջ ընդհ. ժողովին կողմէ տրուած այս որոշումը ո՛չ մէկուն միտքը անգամ չէ եկած: Ժընէվի դաշնակցական հայերուն կողմէ Ֆրանսացի լրագրին թելադրուած գանգատի նիւթը այս է.

Նախ և առաջ սա կէտը արձանագրենք թէ՝ Թուրքիոյ Ազգաժողովին մէջ ընդունուելուն առթիւ Ֆրանսական ազգային իրական զգացումները արտայայտուած են՝ Ֆրանսայի երեսփոխանական ժողովին կողմէ միաձայնութեամբ տրուած որոշումով:

Հետեւաբար՝ խնդրոյ առարկայ թերթին կողմէ մասնաւոր շահերու և գրգռութեան հետեւանքով եղած այդ հրատարակութիւնները ո՛ և է կապ չունին Ֆրանսական ազգին հետ: Ուրեմն, այս կարգի հրատարակութիւններն ալ պէտք է նկատել միմիայն Ժընէվի մէջ Ազգաժողովի շրջանակները տենդագին ընող Ահարոնեանի և անոր խռովարար ընկերները եղող մարդոց գործը:

Յայտնի է ազգային պայքարի միջոցին արեւելեան Հայաստանի և Կազի Գարապէքիր փաշայի միջեւ ստորագրուած էր Աղեքսանդրապոլի դաշնագիրը: Այս պայմանագրութեամբ՝ Կարսը Թուրքիոյ թողուեցաւ: Անկէ վերջ Հայաստան սովիէթներու կողմէ գրաւուելով և Հայաստանի դաշնակցական կառավարութիւնը տապալելով, անոր տեղ հաստատուեցաւ հայ սովիէթ վարչութիւնը: Ահա հիմա Ահարոնեանի անունով Ժընէվի ու Բարիզի մէջ գործունէութիւն ցոյց տուող և գրգռութիւններ կատարող հայերը՝ այն ատեն Հայաստանի մէջ իշխանութենէ ձգուող վարչութեան փախթփուքներն են:

Այնոք իբր թէ 10 տարի առաջ ալ հայկական կառավարութիւնը կը ներկայացնէին ու Եւրոպայի մէջ Հայաստանի Հանրապետութեան Պատուիրակութեան տիտղոսը կու տան իրենք իրենց: Եւ Ահարոնեան կոչուած մարդն ալ ցոյց կու տան իբր այդ պատուիրակութեան նախագահ: Եւ այս աւելորդ ու կեղծ հանգամանքներով ալ կ'ելլեն պահանջել որ Թուրքիոյ Հանրապետութենէն հայկական օճախ մը անջատուի:

Ինչպէս ըսինք, այս մարդիկը Հայաստանի վարչութիւնը իրենց ձեռքը բռնած ատեն իսկ դաշնագրով ընդունած էին թէ Կարսը Թուրքերուն կը պատկանի և հաստատած են թէ Թուրքիոյ սահմաններուն մէջ հայկական օճախ ըլլալիք թիզ մը հող իսկ չի գտնուիր: Վերջապէս անոնք եւրոպական տէրութիւններէն շատ առաջ հասկցած էին ջնջել Սէվրի դաշնագրին Հայաստանի պատկանող մասը:

Անոնք Հայաստանի մէջ հայ սովիէթ վարչութիւն հաստատուելով ամէն մէկերնին սահմանէն դուրս փախչելու ստիպուեր են՝ այսինքն իրենց համար Հայաստանի մէջ կենալու իսկ հնարաւորութիւն չմնալէ վերջ, մոռցած ըլլալ կը թուին Աղեքսանդրապոլի դաշնագրին տակ իրենց դրած ստորագրութիւնը: Այսօրուան Հայաստանի գլխուն բռնանալու հնարաւորութիւնը չգտնելով և Ազգաժողովին մէջ Սէվրի դաշնագրին վերականգնումը պահանջելով, անոնք Թուրքիոյ սահմաններուն մէջ հայկական տուն մը հիմնելու նման խմարական դատ մը վերստին գրգռել կ'աշխատին: Ազգերու Ընկերակցութեան Ընդհ. ժողովը իր 1921 տարւոյ նիստի ընթացքին, կրնայ որոշում մը տուած ըլլալ՝ Բարիզի մէջ Սէվրի դաշնագիրը պատրաստող ժողովին մօտ հայոց ի նպաստ ձեռնարկներ կատարելու համար: Սակայն Լօզանի Դաշնագրէն վերջ այդ որոշումը ո՛ եւ է իմաստ կրնա՞յ ունենալ այլեւս: Նմանապէս խելքի ու տրամաբանութեան կշիռով չափուիլը անկար եղող յաղագական խայտառակութիւն մը չէ՞ միթէ Լօզանի Դաշնագրին կնքուելէն առաջ Հայաստանի կառավարութեան անունով Թուրքերուն հետ հաշտութեան դաշնագիր ստորագրող եւ Սէվրի դաշնագրին Հայաստանի վերաբերեալ տրամադրութեանց գործնականէն բարեփոխման մասնակցած

ԱՆԳԼԻԱՑԻ ՔԷՅ ՏՕՆ ԿՈՏՐԱԾ Է ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ ՄԱԿՈՅԿԻ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՐԱԳՈՒԹԵԱՆ ՌԵՔՈՐԸ ԺԱՄԸ 193 ՔԻԼՈՄԷԹՐ 881 ԱՐԱԳՈՒԹԵԱՄԲ

Քէյ Տօն որ մի քանի շաբաթներէ ի վեր կ'աշխատէր փորձեր ընել իր Միս Ինկլանտ ինքնաշարժ մակոյկով Լօմօնի լճին վրայ յաջողած է ամսոյս 18ի առաւօտը կոտրել աշխարհի ինքնաշարժ մակոյկի ռեքորը:

Իր առաջին փորձին Քէյ Տօն յաջողած է ժամը 117 *մղոն* 43 *ընել այսինքն* 188 *քիլօմէթր և* 365 *մէթր երկրորդ փորձին յաջողած է ժամը* 120 *մղոն* 50 *այսինքն* 193 *քիլօմէթր* 889։

Այսպէս Անգլիան կը դառնայ աշխարհի երեք ռեքորներու տէրը, ցամաքի, օդի, և ջուրի վրայ։

1 — *Սըր Մալքոլմ Քամպել կը պահէ ռեքորը ինքնաշարժի արագութեան։*

2 — *Լիէթնան Սթանֆորթ՝ ռեքորը ինքնաշարժի արագութեան։*

3.— *Քէյ Տօն վերջապէս տիրացաւ ինքնաշարժ մակոյկի արագութեան ռեքորին ջուրին վրայ Նախապէս այս ռեքորը կը պատկանէր Ամերիկացի Կէր Վուտին ժամը* 879 *քիլօմէթր* 625 *արագութեամբ։*

Մ. ՄԱՐԶՈՒԱՆՑԻ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Բնիկ Պէլէնիկի կեօլ Տաղ գիւղէն Սարգիս Տէրտէրեան *(*Բարթողիմէոսեան*)*, արհեստով զինագործ կը փնտռէ, իր կինը Եւան, *(*ծնեալ Շիրինեան*)* եւ աղջիկը Մարիամը *(*այժմ 25 տարեկան*)*, որոնք Հալէպի մօտ Պապի մէջ կը գտնուէին ընդհ. պատերազմի ատեն; Անկէ ի վեր ո եւ է լուր չէ առած. Գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել խմբագրութեան կամ Սարգիս Տէրտէրեանի հետեւեալ հասցէով.

P. O. B. 550
ALEXANDRIE (EGYPTE)

Վարդան Քէօսէեան, կեօլ տաղցի հօրը անունը Եղիա, մօրը անունը Ճարիզ.

Ճանչցողներէն կը խնդրուի իմացնել իր քրոջը Տիկին Իլիմանի հետեւեալ հասցէին.

Barsumian Hnos. calle grecia
Nr. 265, villael Cerro Montevideo
Uruguay

Պ. Գասպար Իզմիրլեան մականունը չի յիշեր, մեծ հայրը՝ Գասպար հայրը՝ Բիւզանդ, մօրը անունը՝ Հռիփսիմէ, քրոջ անունը՝ Նըւարդ, երկու պզտիկ եղբայրներ և քոյր մըն ալ ունի եղեր, որոնք պատերազմի մէջ ողջ մնացած են, կը փնտռէ իր քոյրը Նըւարդը, որ ընդհ. պատերազմին սկիզբը Պոլիս գացած է մօրաքրոջը հետ։

Տեղեկութիւն ունեցողներէ կը խնդրուի իմացնել խմբագրութեան։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ազգ. Պօղոս Կիւլպէնկեան վարժարանի Հոգաբարձութիւնս պատիւ ունի հաղորդելու յարգելի ծնողաց և հայ հասարակութեան, որ վարժարանս պիտի վերաբացուի յառաջիկայ Սեպտեմբեր 5, Երկուշաբթի առաւօտ, և դասաւանդութիւնները պիտի սկսին կանոնաւորաբար Սեպտեմբեր 12, Երկուշաբթի:

Հին աշակերտներու արձանագրութիւնը պիտի կատարուի Սեպտեմբեր Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ 3 Սեպտեմբեր, Շաբաթ օր: Իսկ վերաքննելիներու քննութիւնները, ինչպէս նաև նորերու մուտքի քննութիւն ու արձանագրութիւնը տեղի պիտի ունենան Սեպտ. 5էն մինչեւ Սեպտ. 10: Այս թուականէն յետոյ ո և է դիմում նկատի պիտի չառնուի։

Նկատի առնելով կարգ մը դասարաններու արտակարգ խըճողումը, որոշուած է սակաւաթիւ նոր աշակերտներ արձանագրել միմիայն մանկապարտէզի կոկոն դասարանի ու Դ. եւ Ե. *դասարաններու համար:*

25 Յուլիս 1932 — *ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ*
Հալէպ — *ԱԶԳ. ՊՕՂՈՍ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ*

ՕԹԷԼ ԱՄԵՐԻՔԷՆ

ՊԱՊԻՒԼ ՖԱՐԱՃ

ԿԱՌԱԺ ՍԱՆԹՐԱԼԻ ՄՕՏ

ՏՆՕՐԷՆՈՒՀԻ ԵՒ ՎԱՐՁՈՒՀԻ ՄԱՏԱՄ ՄԱՐԻ
ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՔՈՒՐ ԱՆԿՈՂԻՆՆԵՐ, ՕԴԱՒԷՏ ԵՒ ԶՈՎ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ
ԳԻՆԵՐԸ՝ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

* * *

ՕԹԷԼ ՖՐԱՆՍ

ՊԱՊԻՒԼ ՖԱՐԱՃ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻՆ ԴԻՄԱՑԸ

Օդասուն ու բարձրահայեաց սենեակներ, ընտիր կահաւորում, մաքուր ճաշ, առատ ջուր, բաղնիք, զանազան ըմպելիներ:

ՃԱՄԲՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՆԳԻՍՏԸ ԱՊԱՀՈՎԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԱՄԷՆ ԿԱՆԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ
ԴԻՄԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ
ՏՆՕՐԷՆՈՒՀԻ ԵՒ ՎԱՐՁՈՒՀԻ ՄԱՏԱՄ ՄԱՐԻ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

«ՓՈՒՆՋ»

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԵՐԿՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ 8ՐԴ ՏԱՐՈՒԱՆ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Եգիպտոս՝	վեցամսեայ 20,	տարեկան՝ 40 Ե. Դ.
Արտասահման	« 20,	« 40 Ֆր.
Ամերիկա՝	« 1,	« 2 Տոլար.

Կրթական հաստատութեանց համար մասնաւոր զեղչ։

Հին և նոր բաժանորդները նուէր պիտի ստանան նախորդ տարիներու հաւաքածոներէն մէկը (բացի Ա. և Բ. էն), եթէ իբր փոստի ծախս 10 *Ե. Դ. կամ* 10 *Ֆր. ղրկեն. Բաժանորդագրութիւնը կանխիկ է: Հասցէ՝*
OUNTCH, Rue du Mex, Bloc 2, Ap. 12. Heliopolis (Caire)

ԶԱՀԼԷ

ՊԱՆԴՈԿ ԼԻՔՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՄԷՆԷՆ ՀՆԱԳՈՅՆ
ՊԱՆԴՈՒԿԸ ԼԻՔՍՆ Է ԶԱՀԼԷԻ ՄԷՋ
ԾԱՂԿԱՒԷՏ ՊԱՐՏԷԶՈՎ
ԽԻՍՏ ՕԴԱՒՈՐ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ ՈՐ ԿԸ ԲԱՂԿԱՆԱՆ
1, 2, 3, 4 ՄԱՀՃԱԿՆԵՐԷ

1.— ՀԱՄԵՂ ՃԱՇ. ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱՆԹԵՐԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ
2.— ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՉԱՓԱՒՈՐ
3.— ՏՈՒՆ ՓՆՏՌՈՂՆԵՐՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ Գ. ՓԱՐԹԻԶՊԱՆԵԱՆ

ՊԱՆԴՈԿ ԼԻԲԱՆԱՆ

ԶԱՀԼԷ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՊԱՆԴՈԿԸ ԶԱՀԼԷԻ ՄԷՋ
ՄԱՔՈՒՐ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԵՂ ՃԱՇ

Տուն վարձել ուզողներուն համար դիւրութիւն:

Իմ նախկին տեղէս զատ երկրորդ տեղ մըն ալ վարձեր եմ վերի յարկ:

Ծախու կ'առնեմ ամէն տեսակ հայերէն ձեռագիրներ, գիրքեր եւ գրութիւններ;

Տէր եւ Տնօրէն Յ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԵՑԷՔ ՄԵՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԱՋԻՆ ՇԱՐՔԻՆ
ԳՆԵՑԷՔ, ՍՓՌԵՑԷՔ, ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ ԱՐԴԷՆ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ ՀԱՏՈՐՆԵՐԸ

1.— *Արձակ էջեր և յէքեաթներ — Ռուբէն Զարդարեանի 20 Ֆր.*
2.— *Պանդուխտի կեանքէն — Հրանդի (Մ. Կիւրճեան) 20 »*
3.— *Տարօնի Աշխարհ — Մշոյ Գեղամի 30 »*
4.— *Ամբողջական Գործը — Գեղամ Բարսեղեանի 20 »*
5.— *Վիպակներ ու Պատմուածքներ — Ա. Արփիարեանի 20 »*
Զ.— ԾԱՆՕԹ ԴԷՄՔԵՐ ԵՒ ԱՐՁԱԿՆԵՐ.—
ԳՐԻԳՈՐ ԶՕՀՐԱՊ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.— *12* ՀԱՏԸ *200* ՖՐԱՆՔ
100 ՖՐԱՆՔԸ ԿԱՆԽԻԿ
ԴԻՄԵԼ.— M. BARSAMIAN
121 RUE MARCADET
PARIS (18)

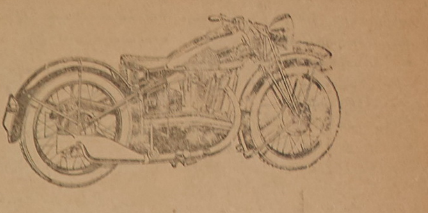

1932 Ի ՁԵՐ ՄՕԹՕՍԻՔԼԷԹԸ...

NEW HUDSON

ՆԻՒ ՀԸՏՍԸՆ

ԻՆՉՈՒ
ՔԱՆԻ ՈՐ "ՆԻՒ ՀԸՏՍԸՆԸ"
ԴԻՒՐԱՂԵԿ Է...
ԳԵՂԵՑԻԿ Է...
ՄԱՔՈՒՐ Է...
ԴԻՄԱՑԿՈՒՆ Է...
ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ԱՊԱՀՈՎ Է...
4 ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻ...

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ
ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿԸ ՇԱՀԵՑԱՒ...

ԱՅՍ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄՕԹՕՍԻՔԼԷԹՆԵՐԸ
ԱՌԱՆՑ ԳԻՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ ՈԵՒԷ ՅԱՒԵԼՄԱՆ
ԱՄՍԱՎՃԱՐՈՎ ԱԼ ԿԸ ԾԱԽԵՆՔ
ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

ԺՈՐԺ Մ. ԳՈՒՍ

ՊԱՊ ԷԼ ՖԱՐԱՃ ԿԱՌԱԺ ՍԱՆԹՐԱԼԻ ՄՕՏ
ԹԷԼԷՖՕՆ 3-05
ՄԻ ՔԱՆԻ ՏԵՂԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՆՔ

ԿԸ ԳՆԵՄ — ԿԸ ԳՆԵՄ

ՔՐԷՏԻ ՖՕՆՍԻԷ ՀՕԼԱՆՏԷ

Լաւագոյն գինով կը գնեմ Հոլանտական Քրէտի Ֆօնսիէի
պարգեւաւոր արժեթուղթերը
(N. V. HOLLANDSCHE GRONDKREDIETBANK)

ՊԷՅՐՈՒԹ – Պօստա (B. P. 422)
Հեռագիր՝ GabracheBours
Հեռաձայն՝ 20–25

Վիճակահանութեանց
Ընդհանուր Գործակալութիւն
Մ. ԿԱՊՐԱՇ

ռուն խորհուրդ տալ չհեռանալ Կիլիկիայէն, ուրկէ հայ ղեկավարները չուզեցին զինք լսել: Ի՛նչ կ'ըլլար եթէ յիսուն հազար հայեր միայն հոն, շատ ալ հանգիստ պիտի ապրէին. (Հի՛չ, ի՛նչ կ'ըլլար... բան մըն ալ չէր ըլլար, էֆէնտի՛մ...)

⁂ «Ռումանահայ Պլօք»ը, որ կազմուած է գաղութին մէջ գործող կուսակցութիւններէն (բացի դաշնակցութենէ) և չէզոքներէ, երկար գրութեամբ մը պահանջած է ռումանահայ Առաջնորդ Տ. Յուսիկ Արք. Զօհրապեանի հրաժարումը:

⁂ Ռումէն պետական վիճակահանութեան առաջին պարգեւը, 600,000 լէյ շահած է Քոսթանթզայի արուարձի վաճառական Պ. Յակոբ Ցամատեան:

⁂ Պոլսոյ չորրորդ ատեանը Բանկալթիի գերեզմանատան դատը վերջացուցած է ի նպաստ քաղաքապետարանի (Իսկ մեռածներ ալ կան որ Թուրքիոյ մէջ դատաւորներ չկան...)

⁂ Պուքրէշի մէջ մեռած Յովհ. Ներկարարեան իր ամբողջ հարստութիւնը կտակած է Բարեգործականին:

ՏՆՏԵՍ. ԵՒ ՈՒՍՈՒՄՆ.

ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ

Քաղ. Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ ընտրեց տնտեսական խորհուրդ մը բաղկացած հետեւեալներէ՝ Պ. Պ. Ճորճ Ֆէթթէլեան, Երուանդ Զօրեան, Արշակ Գալէմքէրեան, Միհր. Աճէմեան և Արշաւիր Գալընեան: Նոյնպէս ընտրուեցաւ Ուսում. Խորհուրդ մը՝ Պ.Պ. Ա. Սարգիսեանէ, Գրիգոր Պօղարեանէ, Խորէն Գաբիկեանէ, Կարապետ Մուղամեանէ և Վահէ Սէթեանէ բաղկացեալ:

⁂ Առաջնորդ Սրբազանը քաղաքէս մեկնած ըլլալով շրջանային այցելութեան, զինք կը փոխանորդէ Տ. Ներսէս Քհնյ. Պապայեան:

⁂ Առաջնորդ Հայրը իր այցելութեան ընթացքին հանդիպած է Ազէզ ուր պատարագած և քարոզած է, Աֆրին, Գըրըգ-Խան և պիտի այցելէ հետզհետէ Պէյլան, Աթըգ Սօղուգ-Օլուգ և Իսկէնտէրուն: Շրջանային այցելութիւնը պիտի տեւէ տասը օր:

⁂ Հոմսի շրջանէն և Եագուպիէէն ազգ. երեսփոխան ընտրուած է Տօքթ. Յովհ. Հրեշտակեան՝ նախկին Քաղաքական Ժողովի ատենապետ:

⁂ Բարձր Գոմիսէրութիւնը պաշտօնական գրութեամբ մը կը տեղեկացնէ թէ Առաջնորդարանի տեսչութեան տակ եղող վարժարաններու յատկացուած 1400 ֆրանքի գումարը բարձրացուած է 2000ի

⁂ Խառն Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ ընտրեց Դատաստանական Խորհուրդ մը, բաղկացած հետեւեալներէ, Տ. Գարեգին Քհնյ. Պօղարեան, Տ. Ներսէս Քհն. Պապայեան, Տօքթ. Լեւոն պէյ Փափազեան և Յակոբ Գարամանուկեան: Իսկ խորհուրդին պիտի նախագահէ Առաջնորդ Սրբազանին կողմէ նշանակուած Տ. Մկրտիչ Քհնյ. Մուրատեան, որ հրաժարած է. Պ. Յակոբ Գարամանուկեան եւս իր հրաժարագիրը ներկայացուցած է.

⁂ Քաղ. Ժողովը հարկ եղած հրահանգները տուած է Թեմերու և քաղաքիս մէջ օր առաջ լմնցնելու համար Թաղ. ընտրութիւնները:

Կ. ԽԱՉԻ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

Հայ Ազգ. Կ. Խաչի Վարչութիւնը գովելի գաղափարը ունեցած էր անցեալ Կիրակի Նորաշէն դարմանատունը հրաւիրելու Կարմիր Խաչի հանգանակութիւնը կատարող Թաղային Մասնաճիւղերու անդամ անդամուհիները և օշարակով մը պատուելու զանոնք. 100է աւելի այցելուներ պատասխանած էին այս հրաւէրին որոնք հիացումով դիտեցին այս գեղեցիկ շէնքը, ընդարձակ սրահով և հիւանդանոցի յատուկ զանազան սենեակներով: Այս շէնքը հողին հետ արժած է 3000 հնչուն ոսկի, ինչպէս կ'երեւայ բաշխուած տեղեկագրէ մը որուն վրայ գուցէ անդրադառնանք յառաջիկային:

ՔԵՄՓԵՐԸ ԿԸ ՓԼՉԻՆ

Վերջին շաբթուան ընթացքին քաղաքապետութեան տուած հրահանգին համաձայն 100ի մօտ տնակներ փլցուեցան, տէրերուն ուրիշ տեղեր փոխադրուած և նոր տուներ շինած կամ վարձու տուած ըլլալնուն պատճառաւ:

Որդէն մինչեւ 1933ի վերջերը պիտի փլցուին ամբողջութեամբ:

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Թէհրանի մէջ կազմուած է Հ. Բ. Ը. Միութեան մասնաճիւղ մը ատենապետութեամբ Մովսէս Խան Խաչատրեանի և քարտուղարութեամբ Պ. Հայկ Գարագաշի: Միութիւնը վաւերացուած է կառավարութեան կողմէ:

⁂ Թէհրանի Համայնական վարչութիւնը զբաղած է հասարակական մարմիններու ընտրութեամբ: Կազմուած է ընտրական մարմին մը, բաղկացած Պ. Պ. Ներսէս Բժշկեանէ, Վարդան Սաայեանէ, Տօքթ. Վ. Յովհաննէսեանէ Նորայր Օհանջանեանէ և Հ. Մովլէյէ:

Ընտրութիւններն լրացած պիտի ըլլան Յուլիսի վերջը:

ՃՇԴՈՒՄ

Նախորդ թիւով գրած էինք թէ Պ. Արմատունի հրաժարելով այս տարի Կիւլպէնկեան վարժարանի մէջ ստանձնած պաշտօնէն վերստին Կիլիկեան վարժարանի պաշտօնը ստանձնած է:

Մեր ստացած տեղեկութեանց համաձայն Պ. Արմատունի թէև իր թեկնածութիւնը առաջարկած էր Կիւլպէնկեան վարժարանին, բայց բանակցութիւնները չաւարտած միւս վարժարանէն վերստին հրաւէր ստացած ըլլալով նախապատուութիւն տուած է նախապէս պաշտօնավարած Կիլիկեան Վարժարանին:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ ՎԵՐՋ

Փարիզ — Ֆրանսական թերթեր ինչպէս նաև օտար պաշտօնաթերթերու մեծամասնութիւնը կը կարծեն որ Գերմանական ընտրութիւնները համաձայն են նախատեսութեանց և թէ անոնք պիտի յանգին կազմելու անկառավարելի դահլիճ մը: Ժընէրալ Շլէյչեր կը մնայ կացութեան տէրը՝ Մամուլը կը հաւաստէ մանաւանդ որ հակառակ իրենց յոյսերուն՝ Նազիները չեն բարելաւեր իրենց դիրքը, հակառակ կողմէն, Համայնավար ուժերու յաւելումը կը թուի ընկերային խռովութիւններու վտանգ մը:

Պերլինէն ստացուած լուրեր նախատեսել կուտան որ Հիթլէր կառավարութեան վերջնագիր մը ուղղելով կարեւոր նախարարութեանց իրենց տրուիլը պիտի պահանջէ:

Համայնավար մահափորձեր տեղի ունեցան, մանաւանդ Քէօնիկսպէրկի Համպուրկի և Ալթօնայի մէջ: Երկու մեռեալ և նիւթական վնասներ յառաջ եկան ռումբերով:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻ ՊՈԼԻՎԻԱՅԻ ԵՒ ՓԱՐԱԿՈՒԱՅԻ ՄԻՋԵՒ

Լոնտոն. — Ուաշինկթընէ և լատին Ամերիկայէ ստացուած տեղեկութիւններ ցոյց կուտան որ պատերազմը անխուսափելի է Պոլիվիոյ և Փարակուայի միջեւ՝ հակառակ հաշտութեան համար վատնուած բոլոր ջանքերուն:

Պերլին — Լափազի մամուլի հեռագիրներու համաձայն ամբողջ Պոլիվիոյ մէջ զինուորական վիճակ յայտարարուած է:

Զօրագունդեր թանքերով, սաւառնակներ ճամբայ հանուած են դէպի Փարակուայի սահմանագլուխը և կը սպասուի պատերազմի պաշտօնական յայտարարութեան մի քանի օրուան մէջ: Պանհանեկրօյի մօտ, յառաջապահներու ընդհարում մը երկու կողմերու զոհեր պատճառեց:

ՍԱՆԹԻԱԿՕ ՏԸ ՉԻԼԻ. — Պոլիվիա և Փարակուա իրենց բանակները շարժման մէջ դրին:

Արժանթին, Պրազիլիա և Չիլի համաձայնագիր մը դրկելով հրաւիրեցին երկու ազգերը դադրեցնել թշնամութիւնները և ընդունիլ իրենց միջնորդութիւնը:

ԺԸՆԵՒ — Ազգերու Դաշնակցութիւնը Պոլիվիոյ և Փարակուայի զիկոյց մը ուղղեց՝ առկախելու համար թշնամութիւնները:

ՏՈՒՄԼՈՒ ԲՈՒՆԱՐԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

Պոլիս — Վարչապետ Իսմէթ փաշա և արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք Ռիւշտի պէյ Պալըքէսիր և Չէշմէ գացին, ուր տեղի պիտի ունենան Տումլու Բունարի յաղթանակին տասնամեայ տարեդարձին հանդէսները: Ինչպէս յայտնի է, այդ կռիւը տեւեց երկու օր և յունական պարտութեան սկիզբը հանդիսացաւ: Այդ հանդէսները այս տարի մասնաւոր շուքով մը տեղի կ'ունենան:

ՀԱՍԻՉԷԻ ԴԷՊՔԸ

Անցեալ Կիրակի օր ոչխար մը գնելու առթիւ Ֆրնս. զօրքի մը և ուրիշ գնողի մը մէջ ծագում առաւ կռիւ մը, որուն ոստիկան զօրք մը միջամտելով առիթ տուաւ երկրորդ գնորդին փախուստին: Ասկէ գրգռուած, երբ Ֆրնս զօրքը և ոստիկանը եկան կռուիլ, մասնակցեցան նաև ուրիշ ոստիկան զօրքեր և Ֆրանս զօրքեր որով կռիւը ընդարձակ ծաւալ մը առաւ և վերջացաւ ոստիկան զօրքերու ջախջախիչ պարտութեամբ:

Ֆրանս զօրքերը և ոչ իսկ յիսնապետը կարելի չէր եղած հեռացնել կռուի վայրէն, սակայն զինուորական հրամանատարին փողին ձայնը վերջ տուաւ կռուին, զօրքերուն դէպի զօրանոց վազելովը:

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ

Քաղաքիս մանուսայագործները նկատի առնելով որ հրապարակը ողողուած է Ճափոնական կարգ մը ապրանքներով, որոնց դէմ մրցիլ անկարելի դարձած է հակառակ ամէն տեսակ զոհողութեանց, գործադուլ հռչակելով տասը հազարներու հասնող գործաւորներ պաշտօնական դիմում կատարեցին կուսակալին և քաղաքապետին, բացատրելով իրենց կացութիւնը:

Խնդրագիրը Առեւտրական սենեակը յղուած է առ ի քննութիւն, որուն պատասխանը կը սպասուի գոհացուցիչ ըլլալ, մաքսային սակերը աւելցնելով և ներքին տեղական ապրանքները քաջալերելով:

Կը յուսանք թէ կառավարութիւնը պարտ ու պատշաճ կարգադրութիւն մը պիտի ընէ գոհ ձգելով տասը հազարներով բնակիչներ, որոնք չնչին վարձքով աշխատելու յօժար են, այս տնտեսական տագնապին դէմ պայքարելու համար

ՍՈՒՐԻԱ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆ

ԵԿՈՂՆԵՐ - ԳԱՑՈՂՆԵՐ

Իթալօ Սքիւթիէրի, նկարիչ, Հռովմի նկարչութեան դպրոցէն, հասաւ Հալէպ, ցուցադրելէ վերջ իր թաբլօները Լիբանանի մէջ, ուրտեղ գտած է ամէնէն անկեղծ յաջողութիւնը: Երիտասարդ նկարիչը, այցելելէ ետք Սուրիոյ թուրիստական կեդրոնները, կը հաշուէ ընել Հալէպի մէջ իր թապլօներու ցուցադրութիւնը, յաջորդ աշնան սկիզբը:

Մ. Նօէլ, տնօրէնը Արեւելքի օդանաւարդական ընկերութեան, հասած Հնդկաչինէն անցած շաբաթ, առած է ջրասաւառնակը շաբաթ օր Մարսէյլի ուղղութեամբ:

ՀՍԿԱՅ ՄԻԹԻՆԿ ՄԸ

ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

ԿԸ ԴՐԴԵՆ ԶԻՆՈՒԱԾ

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ

ԾԱՆՐ ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀՕՄՍԻ ՄԷՋ

Աղօթելու պատրուակին տակ, Ազգայնականները գումարած են անցեալ Հինգշաբթի «Փարհամ ի Մզկիթին մէջ միթինկ մը, որ եղաւ ամէնէն առաջ քաղաքական: Հինգէն վեց հազար անձ հանդիսատես կ'ըլլային այս կրօնական արարողութեան, որու միջոցին բազմաթիւ ատենախօսներ խօսք առած են: Հանտոյի, որ փակած է գումարումը, ճառը եղած է կատաղութեամբ և անվայելչութեան անլուր լեզուով մը:

Այն աստիճան որ, մարդ իրաւունքի մէջ է մտածելու որ խնդիրը գրգռումի մը, հրաւէրի մը կամ ամբողջ իշխանութեան արհամարհանքին վրայ է:

Բողոքելու համար արդի գործերուն դէմ, յիշուած լիտրը չի գտներ ուրիշ միջոց, քան գրգռելու երիտասարդութիւնը ապստամբութեան: Բառը մեծ չէ: Մէկ անգամի տեղ, ան գործածած է բազմաթիւ անգամներ և առանց պատրուակի,

... Եւ զինուած ապստամբութեան, եթէ կը հաճիք:

Ինչպէս դար մը և քառորդ առաջ, Ֆրանսայի մէջ, ճնշուածները ելած են բռնակալին դէմ և «չարերով գաւազաններով և ապարներով կործանեցին պասթիյը», այնպէս ալ ատենախօսը կը գրգռէ երիտասարդութիւնը նմանելու 1759ի Ֆրանսացիներու օրինակին, «ինչ զինով որ ալ ըլլայ», կործանելու «իրենց պասթիյը» որ է Պապ-էլ-Ֆարաճի ոստիկանատունը:

Եւ չձգելու համար ոչ մէկ կասկած իր դիտաւորութիւններուն մասին, բանախօսութիւնը կը վերջացնէ այս բառերով, որոնք կը շնչան արիւնին մէջ — ես ձեզ կը դրդեմ ապստամբութեան, ես ձեզ կը դրդեմ, կը դրդեմ և կը դրդեմ:

Կ'ըսեն թէ դէմօկրատ Նահանգի մը մէջ երեք զօրութիւն կայ: Սուրիական Հանրապետութիւններու մեծագոյն մասին մէջ պիտի ըլլայ այսուհետեւ չորրորդ մը: Ազգայնական Պլօքին սարսափի զօրութիւնը: Կարելի է աւելի լաւ պիտի յարմարի ըսել թէ նահանգը այն չէ ինչ որ կը խորհին:

Մոռցանք ըսելու թէ այս խօսքերը ողջունուած են եռանդով ընկերացած՝ օդի մէջ արձակուած հրացէնի հարուածներու:

Հոմսի միջադէպերը պէտք է տաք տաք ծեծել, ինչպէս երկաթը: Յաջորդ օրը տեղի ունեցաւ գումարում մը Ապտիւլ Համիտ Ճապրիի բնակարանին մէջ, վիճելու համար Դամասկոս դրկուելիք պատգամաւորութեան մը համար: Այս երկրորդ գումարումի միջոցին, յիսնեակ մը անձեր ընտրուած են, ներկայանալու համար Հալէպի ազգայնականներու պահանջները, տաղատակցնելու համար իրենց Դամասկոսի կողմնակից եղբայրները:

Ուրեմն, յիսնեակ մը ինքնաշարժներու երկու կարաւաններ, ատոր համար շաբաթ և կիրակի առտու ձգեցին Հալէպը: Կ'երեւի թէ այս վերջիններուն Հոմս հասնելովը, ժողովուրդը շարժելով, մտաւ ընդհարումի մը՝ ոստիկանութեան հետ, Մեզի կը պակսին մանրամասնութիւններ, սակայն հետեւելով մեր վերջին տեղեկութիւններուն, կը ծանուցանենք երկու սպանեալ և բազմաթիւ վիրաւորուածներ, կը գրէ Էքլէր տիւ Նօր.

Մ. ԲՈՆՍՕ

Դամասկեան կարգ մը թերթեր արձագանգը կ'ըլլան կարգ մը լուրերու որոնց համաձայն Պ. Բոնսօ պիտի կարգուի Մարօքի և Ալճէրիոյ ընդհ. կառավարիչ կամ դեսպան՝ մեծպետութեան մը մօտ. Ամէն տարի այսօրինակ տարաձայնութիւններ կը շրջին երբ Բարձր Գոմիսէրը Ֆրանսա կը մեկնի. Եւ ամէն տարի ալ Հոկտ. 15ին Պ. Բոնսօ կը վերադառնայ իր պաշտօնին գլուխ:

Այս թերթերը կը գրեն նաև որ Պ. Սօլօմիաք պիտի յաջորդէ Պ. Բոնսոյին, մինչդեռ ուրիշ թերթեր կը պնդեն որ Պ. Սօլօմիաք պիտի չվերադառնայ: Անշուշտ բոլորն ալ տարաձայնութիւններ են և քմածին...

ԶՕՐԱՎԱՐ ԿԱՇԸՐԻ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Պէյրութ հասած է Զօրավար Կաշըրը, որ պիտի յաջորդէ Զօր. Փիշօ-Տիւքլոյի իբր Հալէպի շրջանակին զինուորական հրամանատար: Զօրավարին կ'ընկերանայ իր տիկինը: Զինք դիմաւորելու համար քարափ գացեր են բազմաթիւ Ֆրանսացի և Լիբանանցի զինուորականներ և սիվիլներ:

ՆՈՐ ԴՐՕՇՄԱԹՈՒՂԹ

Իր վերջին նիստին մէջ նախարարաց խորհուրդը տուած է պիւտճէին մէջ խնայողութիւն ընելու մասին կարգ մը կարեւոր որոշումներ, ի մէջ այլոց, Հանրապետութեան հաստատման յիշատակ տպել մասնաւոր դրօշմաթուղթեր 300,000 Ս. ոսկիի արժողութեամբ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Բազմաթիւ Դամասցիներ շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղած են իպն էլ Սէուտի իբր իպն Րաֆատայի վրայ տարած յաղթանակին և զայն սպաննած ըլլալուն համար:

ԶԳՈՒՇԱՑԷՔ ԿԵՂԾ ԴՐԱՄՆԵՐԷՆ

Ատենէ մը ի վեր շրջաբերութեան հանուած են 50ոցի կեղծ դրամներ որոնց մասին գաղտնի ոստիկանութիւնը խիստ քննութիւն մը կը կատարէ:

Այս քննութիւնը թէև երկար տեւեց, բայց շնորհիւ ձեռք առնուած միջոցներու կարելի եղաւ դրամանենգները ձերբակալել: Ասոնք եօթը հոգի են. 3ը՝ իսլամ, 2ը՝ հայ և երկուքը՝ հրեայ որոնք այժմ բանտի մէջ կը քաւեն իրենց չահատակութիւնը:

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

Անցեալ կիրակի երեկոյ մութին զինեալ աւազակներ յարձակում կը գործեն Րեհանիէ — Հալէպ գացող երկու ինքնաշարժներու վրայ: Հեռուէն նետուող գնդակներէն ջարդուփշուր կ'ըլլայ ինքնաշարժներէն մէկուն լուսարձակը, և միւսին ալ պենզինի ամբարանոցը կը պայթի: Առաջինը կը յաջողի խոյս տալ, երկրորդը կ'ապաստանի Հայչէն ուր կը գիշերէ:

Կ'ըսուի թէ անապատէն Ամքի դաշտը ապաւինող աշիրէթներու կը պատկանին յարձակողները որոնք երաշտութեան պատճառաւ Ամքը եկած են իրենց հօտերու կեր գտնելու:

Կը հաւատացուի թէ աշիրէթներու այդ վայրերը գալէն ի վեր անապահովութիւն կը տիրէ այս շրջաններուն մէջ և գողութեան դէպքեր անպակաս են:

Կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք:

ԻՏԼԻՊԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ

Երիհայէն հինգ քիլօմէթր հեռաւոր տեղ մը 6 ինքնաշարժներ երեք զինուած մարդոց կողմէ յարձակումի ենթարկուած են: Կողոպտուած է 30 հնչ. ոսկի: Իտլիպի ժանտարմաներուն կողմէ դաշտին մէջ կատարուած քննութեամբ մը բռնուած է աւազակախումբին պետը որ Մուսթաֆա Քէստան է Նէնան գիւղէն: Խան էլ Սէպիլի ձիաւոր խումբը իր կարգին ձերբակալած է երկրորդ մարդ մը: Երկուքն ալ ճանչցուած են կողոպտուողներու կողմէն: Քննութիւնը կը շարունակուի:

ԱՅՍ Լ ԱՆՏԻՈՔԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ

Անցեալ շաբթուն Հարէմէն եկող 15 ինքնաշարժներ յարձակում կրած են Անտիոքի ճամբուն վրայ:

Ճամբորդները կողոպտուած են զինուած չարագործներու կողմէ:

Ժանտարմաները կը փնտռեն աւազակները, որոնք ուղղուած են Թրքական սահմանը:

ԿՈՂՈՊՈՒՏ

Շաբթուս մէջ Համայի ճամբուն վրայ կողոպտուեր է ինքնաշարժներու կարաւան մը:

ԼԻԲԱՆԱՆՑԻՆԵՐՈՒ ՆԵՐԳԱՂԹԸ

Լիբանանի կառավարութիւնը շարունակաբար աղերսագիրներ կ'ստանայ Ամերիկաբնակ Լիբանանցիներէ որոնք կը խնդրեն որ իրենց ներգաղթը ըլլայ պետութեան ծախքով: